

РЕШЕНИЕ

25.04.2025

г.Мензелинск

КАРАР

№

1

«Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының
«Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге №131-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставын кушымта нигезендә кабул итәргә.

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре Советының "Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының" Минзәлә шәһәре "муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында" 10.03.2016 ел № 1 карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Минзәлә шәһәре Советының Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында 21.09.2017 ел № 1 карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Минзәлә шәһәре Советының 16.08.2018 ел № 1 карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Минзәлә шәһәре Советының Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында 16.09.2019 ел № 1 карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре Советының "Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының" Минзәлә шәһәре "муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында" 13.07.2020 ел № 1 карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Минзәлә шәһәре Советының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында " 14.05.2021 ел № 1 карары.

3. Әлеге карарны Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә жибәргә.

4. Әлеге карар дәүләт теркәвенә алынганнан һәм рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе-
Шәһәр башлыгы

А. Ф. Сәлахов

Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районының
Минзәлә шәһәре Советы карары
белән кабул ителде
_____ № _____

Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районының
Минзәлә шәһәре башлыгы
_____ А. Ф. Сәлахов

У С Т А В
Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районы
«Минзәлә шәһәре»
муниципаль берәмлеге

Минзәлә шәһәре

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 маддә. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының "Минзәлә шәһәре" муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукый статусы

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлегенә шәһәр жирлегә статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге (алга таба текст буенча-жирлек).

3. «Минзәлә шәһәре» муниципаль берәмлеге Минзәлә муниципаль районы составына керә.

2 маддә. Жирлекнең территорияль төзелеше

1. Жирлек территориясә составына торак пункт: Минзәлә шәһәре керә.

2. Жирлек чикләре «Минзәлә муниципаль районы "муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы №50-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

3. Жирлек территориясә составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан жирләр керә.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 маддә. Халыкның жирлектә жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Жирлектә жирле үзидарә Россия Федерациясә гражданны тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә катнашу юлы белән, шулай ук жирле үзидарәнә әлегә Уставта каралган сайланулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданныр жирле үзидарәнә женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да гамәлгә ашыруга тигез хокукларга ия.

Жирлек территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче чит ил гражданныр жирле үзидарәнә гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенен халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия булалар.

3. Гражданныр турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм жирлекнең жирле үзидарәсә вазыйфаи затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, әгәр законда башкасы каралмаган булса, һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук гражданнырның жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында башка тулы һәм дөрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Жирлекнең жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысуллар белән даими рәвештә гражданнырга жирлек һәм аның аерым территорияләре үсешенә аеруча мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтә торган социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итәләр. характерлы.

6. Гражданныр, оешмалар, әгәр үзләренен хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) судта дәгъва белдерергә хокуклы.

4 маддә.Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең Ревизия комиссиясе һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка органнар керә.

2. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләрен башкару Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитетына (алга таба - муниципаль район Башкарма комитеты) йөкләнгә бәйлә рәвештә төзелми.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Депутатлар Советының Жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үзгәртү турындагы карары (жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларын сайлау тәртибеннән һәм вәкаләтләреннән тыш) күрсәтелгән карарны кабул иткән депутатлар Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә, моңа "Жирле үзидарә турында"2003 елның 6 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законда каралган очраklar керми. Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принципларында"

5 маддә. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, анын үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыру, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә ия булу, аннан файдалану һәм анын белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

5) бердәм жылылык белән тәмин итүче оешманын жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү йөкләмәләрен үтәвенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

6) жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшләвен тәмин итүне кертәп, автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм жирлек торак пунктлары чикләрендә юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру;

7) жирлектә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданнырны торак урыннар белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуну оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук торак законнары нигезендә жирле үзидарә органнарының башка вәкаләтләрен;

8) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

9) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук жирлек чикләрендә террорчылык һәм экстремизм чагылышларын минимальләштерүдә һәм (яисә) алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

10) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара)

конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

11) жирлек чикләрендәге гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнашу;

12) жирлек торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

13) жирлек халкын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

14) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләренен китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

15) жирлек халкының ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

16) жирлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) эһәмияткәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау;

17) жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыру, жирлектә халык сәнгать кәсепләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

18) жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

19) жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, мона гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына иреккә керүен тәмин итү дә керә;

20) жирлекнең архив фондларын төзү;

21) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

22) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән Кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук файдалануны, саклауны, яклауны, торгызуны оештыру. шәһәр урманнары, махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнары, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан;

23) жирлекнең генераль планнары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен раслау, территорияне планлаштыру буенча жирлекнең генераль планнары нигезендә әзерлängән документацияне раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәтләр (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), төзелешне гамәлгә ашырганла объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирү, жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, жирлекләренә шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау, жирләренә резервлау һәм муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүләр барышында ачылган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү, индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортын төзү яисә реконструкцияләү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгәннәрнең туры килүе турында хәбәрнамә жибәрү (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеш объектны яисә бакча йорты параметрларының билгелängән параметрларга һәм индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлегенә, индивидуаль торак төзелеш яисә бакча йорты объектның планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларының билгелängән параметрларга һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеш объектның яисә бакча

йортын жир кишэрлегендэ урнаштыруның ярамавы, төзелгән яисэ реконструкциялэнгән индивидуаль торак төзелеше объектының яисэ бакча йортының жирлекләр территорияләрендэ урнашкан жир кишэрлекләрендэ индивидуаль торак төзелеше объектларын яисэ бакча йортларын төзегәндэ яисэ реконструкциялэгәндэ шәһәр төзелеше эшчәнлегә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисэ туры килмәве турында хәбәрнамәләр Россия Федерациясә граждан законнары нигезендэ ирекле төзелешне сүтү турында Карар кабул итү, рөхсәтсез төзелгән корылманы сүтү яисэ аны капитал төзелеш объектларын реконструкциялүнең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендэ, территорияне планлаштыру документларында билгеләнгән рөхсәт ителгән ин чик параметрларына яисэ федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә туры китерү турындагы карарлар (алга таба шулай ук - билгеләнгән таләпләргә туры китерү), максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган яисэ Россия Федерациясә законнарын бозып файдаланыла торган жир кишэрлеген тартып алу турында карар, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда ирекле төзелешне сүтүне яисэ аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру;

24) жирлекнең торак пунктлары жирләрендэ урнашкан кишэрлек урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү турында карарлар кабул итү, шулай ук жирлекнең торак пунктлары жирләрендэ урнашкан урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларын әзерләүне һәм раслауны гамәлгә ашыру;

25) жирлекнең торак пунктлары жирләрендэ урнашкан урманнарға карата урман кору гамәлләрен гамәлгә ашыру;

26) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл чөлтәре элементларына исемнәр (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисэ муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмиятендәге автомобиль юлларыннан тыш), жирлек чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрда;

27) ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

28) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

29) жирлек территориясендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формироваиеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

30) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

31) жирлек территориясендә жирле әһәмияттәге дөвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклау һәм алардан файдалану өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

32) Авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

33) балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшләү һәм гамәлгә ашыру, жирлектә яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру мониторингын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

34) Россия Федерациясенә су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, алардан файдалануны чикләү турында халыкка мәгълүмат бирү;

35) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

36) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарға һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

37) полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен бина бирү;

38) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларны башкарган чорга Торак урын бирү;

39) " коммерциягә карамаган оешмалар турында "1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

40) федераль закон нигезендә жирлек ихтияжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре төзү өчен кирәкле эшләрнең башкарылуын тәмин итү;

41) жирлек чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

42) Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда федераль закон нигезендә катнашу;

43) жирлек территориясендә элек исәпкә алынган күчемсез мөлкәт объектларының хокук ияләрен ачыклау буенча карарлар кабул итү һәм чаралар үткөрү, әлеге күчемсез мөлкәт объектларының хокук ияләре турында белешмәләрне Күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен җиһазлау;

44) «шәхси ярдәмче хужалык турында» 2003 елның 7 июлендәге 112-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гражданның алып бара торган шәхси ярдәмче хужалыкларның хужалык кенәгәләрендә исәпкә алуны гамәлгә ашыру.

2. Шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнары жирле әһәмияткә мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шәһәр жирлеге бюджетыннан Минзәлә муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында Минзәлә муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән килешүләр төзүгә хокукы.

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер срокка төзелергә, аларның гамәлдә булмау нигезләрен һәм тәртибен, шул исәптән вакытыннан алда, билгели торган нигезләмәләрне, тапшырыла торган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен кирәкле бюджетара трансфертларның еллык күләмен билгеләү тәртибен, шулай ук килешүләргә үтмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе шәһәр жирлеге Уставы һәм (яисә) шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Шәһәр жирлегенең жирле үзидарә органнары муниципальара матбугат массакүләм мәгълүмат чарасын гамәлгә куюда катнаша ала.

6 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының жирлекләреннән жирле әһәмияткә мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү хокуклары

Жирлекнең жирле үзидарә органнары:

1) жирлек музейларын оештыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләргә хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм жирлек территориясендә миллиләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эшләре чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгыннан саклау оештыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүгә гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләргә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый

берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак законнары нигезендә гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) жирлек территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның Физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм күрсәтү;

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирү;

17) алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары, әгәр бу катнашу федераль законнарда каралган булса, әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, башка дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга («Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), шулай ук органнар компетенциясенә кертелмәгән башка мәсьәләләргә хәл итәргә хокуклы. башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарәсе, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш, жирле бюджетлар керемнәре исәбеннән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырылмаган дөүләт хакимияте органнары һәм жирле бюджетлар керемнәре исәбеннән.

7 маддә. Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының дөүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирлек жирле үзидарә органнарының дөүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

1) жирлекнең социаль-иқтисадый үсешенә юнәлдерелгән дөүләт программаларын гамәлгә ашыруда жирлекнең жирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дөүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

3) даими йә вакытлыча координацияләү, консультация, кинәш бирү һәм башка эш органнары төзү;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) үзара эшчәнлекнең законнарда билгеләнгән башка рәвешләре.

9 маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын, муниципаль хезмәтне узу шартларын һәм тәртибен билгеләүне кертәп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 25.06.2013 ел, № 50 - ТРЗ, жирлек Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турында нигезләмә белән гамәлгә ашырыла. жирлекнең Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлары белән

II бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ РӘВЕШЛӘРЕ

10 маддә. Халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләре

Жирлек халкы жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) жирле үзидарә депутатын, сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) жирлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның хокук булдыру инициативасы;
- 6) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 7) гавами тыңлаулар;
- 8) гражданның жыйылышы;
- 9) гражданның конференциясе (делегатлар жыйылышы);
- 10) гражданның жыйыны;
- 11) инициатив проектлар;
- 12) гражданның сорапшыру;
- 13) жирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
- 14) Ижтимагый (консультатив) советлар төзү;
- 15) гражданның жирле үзидарә органның мөрәжәгатьләре;
- 16) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

11 маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә халык тарафыннан турыдан-туры хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум жирлекнең бөтен территориясендә «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда каралган үзгәртелгән исәпкә алып үткәрелә. 06.10.2003 ел № 131-ФЗ "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында".

Гражданнарның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны эзерләү һәм уздыру тәртибе Федераль закон һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны жирлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары жирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биреп катнашалар.

4. Жирле референдумны билгеләү турындагы карар жирлек Советы инициативасы буенча кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә;

3) жирлек Советы һәм алар бергәләп күрсәткән жирлек башкарма комитеты житәкчесе.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар жыю тора, аларның саны Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә һәм федераль закон нигезендә жирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентыннан артыграк була алмый.

6. Жирлек Советы һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан бергәләп чыгарылган референдум үткәрү инициативасы жирлек Советы карары һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны жирлек Советына жирле референдум үткәрү инициативасы белән чыгу турындагы документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә билгели.

Әгәр жирле референдум жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән булса, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренен, жирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенен яисә прокурорның мөрәжәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән жирле референдум муниципаль сайлауларны һәм жирле референдумны эзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен башкарма органы яисә жирле референдум уздыруны тәмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфалары яисә жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен алар арасында әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәмин итәләр.

11. Жирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Гражданнарның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны эзерләү һәм үткәрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән жайга салына.

12 маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар жирлек Советы депутатларын гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән сайлау максатларында үткәрелә.

2. Жирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көненә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көннән алып 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кимендә өчтән бер өлешкә кыскартылырга мөмкин.

Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар муниципаль сайлауларны һәм жирле референдумны эзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм уздыру территориаль сайлау комиссияләренә үз компетенцияләре чикләрендә йөкләнә.

5. Жирлек Советы депутатларын сайлаулар «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль Законда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

6. Жирлек Советы депутатларын сайлау округына сайлаучылар вәкиллеге уртача нормасы нигезендә төзелә торган бермандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыйган теркәлгән кандидат бермандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр жирлек Советы депутатларын сайлауларда бермандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 процентын жыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тарафыннан тавышлар саны тигез булганда, элгрәк теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлауларның нәтижеләре рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

13 маддә. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, гамәлдәге законнарда һәм әлеге уставта билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алуның нигезләре булып суд тәртибендә расланган депутатның сайлаучыларның ана ышанычын шик астына куя торган конкрет хокукка каршы карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) тора, алар депутат бурычларын яисә жирлек башлыгы бурычларын үтәмәүдә, депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, законнарны һәм башка законнарны бозуларда чагыла. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары, әлеге Уставның һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның.

3. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданның имзаларын жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кешедән торган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән муниципаль сайлауларны һәм жирле референдумны эзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясенә мөрәжәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның аны чакыртып алу өчен нигез булып торган конкрет хокукка каршы карарына яисә

гамәленә (гамәл кылмавына) күрсәтү булырга тиеш, аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Жирлек территориясендә аның исемнән эш итәргә вәкаләтле затлар һәм төркемнәр. Инициатив төркем үтенечнамәсе күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечнамәгә күрсәтелгән хокуксыз карар яисә депутатның гамәле (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушымта итеп бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Инициатив төркем үтенечнамәсен территория сайлау комиссиясе караганда, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне жирлек Советы билгеләгәндә, тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат территория сайлау комиссиясе утырышларын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча алдан ук, аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, аны чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырганда, аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр унаеннан сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Әгәр тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы чакыртып алу өчен тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы да, чакыртып алынган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Территория сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек Советының тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

14 маддә. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү күрсәтелгән чикләрен үзгәртүгә, жирлекне үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатларында үткәрелә.

2. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда жирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенә бер өлешендә үткәрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда жирлек халкының яисә жирлекнең сайлау хокукына ия булган өлешенең яртысыннан артыгы катнашса, булган дип санала. Жирлек чикләрен үзгәртүгә, жирлекне үзгәртеп коруга халкының ризалыгы, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр Өчен Тавыш бирүдә катнашкан жирлек халкының яисә жирлекнең бер өлешендә яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы тавыш биргән булса, алынган дип санала.

5. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгалары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15 маддә. Гражданның хокук ижат итү инициативасы

1. Гражданның әлеге Уставта һәм жирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия гражданның инициатив төркеме сайлау хокукына ия булган жирлектә яшәүчеләрнең 3 процентыннан артмаган санда хокук булдыру инициативасы белән чыгарга мөмкин.

3. Хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданның:

- гражданның яшәү (эшләү) урыны буенча жылышларын һәм хокук ижат итү инициативасы буенча фикер алышу һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

- хокук булдыру инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзүгә;

- жирлектә яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм законнарга каршы килми торган ысуллар белән хокук булдыру инициативасын күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданның хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты әлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләренә туры китереп, жирлек советының ачык утырышында жирлек башлыгы яисә муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге устав кертелгән көннән алып өч ай эчендә мәҗбүри каралырга тиеш.

6. Гражданның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен баян итү мөмкинлеген тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә жирлек Советы Регламентында, жирлек башлыгының, муниципаль район Башкарма комитетының норматив хокукый актында билгеләнә.

8. Гражданның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән дәлилне карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданның инициатив төркеменә житкерелергә тиеш.

16 маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә гражданның жылышларын һәм конференцияләрен уздыру, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын төзү юлы белән турыдан-туры халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданның яши торган түбәндәге территорияләр чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йортка керү; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; Гражданның жирлек чикләрендә яши торган башка территорияләр.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдире буенча жирлек Советы тарафыннан жирлек Советы тарафыннан раслана торган шәһәр жирлегендә территориаль иҗтимагый үзидарә турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ гамэлгэ ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керэ алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарэ анын Уставы нигезендэ юридик зат булырга мөмкин һәм коммерциягэ карамаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендэ дәүләт теркәвенэ алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставында:

1) ул гамэлгэ ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенң максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының вәкаләтләрен булдыру, туктату тәртибе, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамэлгэ ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, конференцияләре анын Уставы нигезендэ чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә уналты яшкә житкән халыкның кимендә өчтән бере катнашса, тулы хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамэлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыелышларында сайланган һәм тиешле территориядә яшәүчеләрнен кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамэлгэ ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенң аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенң төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарэ керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм анын үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлегә турында хисапларны карау һәм раслау.

7) инициатив проект буенча фикер алышу һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатләрен яклыйлар;

2) гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-конкреш ихтыяжларын канәгәтләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, жирлек бюджеты акчаларыннан файдаланып муниципаль районның Башкарма комитеты белән төзелгән шартнамә нигезендә дә гамэлгэ ашырырга мөмкиннәр;

4) күрсәтелгән актларны кабул итү компетенцияләренә кертелгән шушы органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан һичшиксез каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын шәһәр жирлегә Советына, шәһәр жирлегә башлыгына һәм район башкарма комитетына жирле үзидарэ органнарына кертәргә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары инициатив проектны проектның инициаторлары сыйфатында тәкъдим итә алалар.

12. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамэлгэ ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлегә Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

17 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру максатларында халык, жирлекнең жирле үзидарә органнары инициативасы белән территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүче һәм чикләрендә әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданныр жыелышын чакыруны оештыручы гражданнырның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданныр жыелышы жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйлә мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә уставын жирлек Советы теркәгән вакыттан гамәлгә куелган дип санала.

18 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тарафыннан жирлек башлыгына тапшырыла::

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданныр жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре имзалаган гариза;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул ителгән гражданныр жыелышы беркетмәсе, анда һәр вәкаләтле вәкилнең фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә гражданныр паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, яшәү урыны адресы күрсәтелгән;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документларны алуга исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелеп, расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар кергән көннән алып ике атна эчендә Уставны теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында жирлек Советы Карары проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советының кинәш бирү тавышы хокукына ия утырышында катнашырга хокуклы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә жирлек башлыгы әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алган көннән алып 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту дәлилленәргә тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, жирлек Уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы килүе тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә төзүнең максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән дәлилленгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә язма рәвештә гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) житкереләргә тиеш.

9. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында жирлек Советы карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе аны теркәү турында тамга белән гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхә жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәләрәгә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр алар теркәлгән көннән үз көченә керә.

19 маддә. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукий актлар проектларын район халкы катнашында жирлек Советы тарафыннан фикер алышу өчен,

2. Гавами тыңлаулар халык, жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Халык яисә жирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар жирлек Советы тарафыннан билгеләнә, ә жирлек башлыгы инициативасы белән - жирлек башлыгы тарафыннан.

3. Гавами тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында жирлек Советы карары проекты, әлеге уставны шушы норматив хокукий актларга туры китерү максатларында жирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) жирлекне социаль-иқтисадый үстерү стратегиясе проекты;

4) жирлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә жирлекне үзгәртеп кору өчен жирлек халкының тавыш бирү юлы белән йә гражданныр жыеннарында белдерелгән ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, муниципаль норматив хокукий акт проектын тиешле орган яисә районның вазыйфаи заты караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукий акт проекты, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, шул исәптән аны жирле үзидарә органының рәсми сайтында мәғлүмати-мәғлүмати «интернет» телекоммуникация челтәреннән яисә, әгәр жирле үзидарә органының үз эшчәнлегә турында мәғлүматны «Интернет» мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендә, «дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәғлүматтан файдалануны тәмин итү хакында» 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасының яисә муниципаль берәмлекнен рәсми сайтында урнаштыру мөмкинлегә булмаса (әлеге статьяда алга таба - рәсми сайт), жирлектә яшәүчеләрнен фикер алышуга чыгарылган муниципаль хокукий акт проекты буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен, шул исәптән рәсми сайт аша, жирлек халкының гавами тыңлауларында катнашуын тәмин итә торган башка чаралар аша тапшыру мөмкинлегә, кабул ителгән карарларны дәлилләп нигезләүне дә кертәп, гавами тыңлаулар нәтижәләрен бастырып чыгару (халыкка житкерү), шул исәптән аларны рәсми сайтта урнаштыру мөмкинлегә.

6. Гавами тыңлаулар үткәрү турында карар басылып чыккан көннән алып аларны үткәргән көнгә кадәр район халкы жирлек башлыгына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукий акт проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хоуклы. Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукий акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакырып үткәрелә. гавами тыңлауларда жирлектә яшәүче һәркем катнашырга хоуклы.

8. Гавами тыңлаулар үткәрү йомгаклары буенча тәкъдимнәр кабул ителә, алар гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукий акт проектын кабул

итү компетенцияләренә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

9. Гавами тыңлаулар нәтижеләре, кабул ителгән карарларны дәлилләп нигезләүне дә кертәп, гавами тыңлаулар уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе жирлек Советы тарафыннан раслана торган гавами тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

11. Генераль план проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты, Территорияне планлаштыру проекты, территорияләргә бланлау проекты, территорияләргә төзекләндерү кагыйдәләре проекты, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проект, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның икенче төренә үзгәртү мәсьәләләренә жирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда, шәһәр төзелеш эшчәнлегә турындагы законнар нигезендә гавами тыңлаулар яисә ижтимагый фикер алышулар үткәрелә.

20 маддә. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары эшчәнлегә турында халыкка мәгълүмат бирү, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, муниципаль берәмлек территориясенен бер өлешендә территориаль ижтимагый үзидарәне гәмәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар жыелышлары уздырылырга мөмкин.

2. Гражданнар жыелышы халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы яисә жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар жыелышы тиешенчә жирлек Советы яисә жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм жыелышта катнашырга хокуклы халык санынын кимендә 10 процентын тәшкил иткән гражданнар төркеменен, шул территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар житәкчеләренен язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыелышын уздыру турындагы тәкъдимдә аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегә, жыелышны уздыруның тәкъдим ителә торган вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдимгә вәкәләтле затлар, ә жыелыш үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урынының адресын күрсәтеп, әлегә гражданнар имза салырга тиеш.

Жирлек советы якындагы утырышында гражданнар жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Жирлек советы гражданнар жыелышын үткәрүдән аның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гәмәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында Тиешле территориядә уналты яшкә житкән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышын үткөрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә жыелыш уздыру көнөнә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларыннан, почта хәбәрләреннән, фатир сәен (ишегалды) эйләнәп чыгулардан, белдерүләрдән һәм башка мөмкин булган чаралардан файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар жыелышын әзерләүне һәм уздыруны жирлекнен башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашу хокукы булган гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясә чикләрендә булу урыны һәм яшәу урыны буенча муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясә гражданнарын теркәп исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Әгәр жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар санының кимендә өчтән берә катнашса, гражданнар жыелышы тулы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирлек жирле үзидарәсенә вазыйфаларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирлек жирле үзидарәсенә вазыйфалары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләргә хәл итү компетенцияләренә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм жирлек жирле үзидарәсенә вазыйфалары затлары тарафыннан язма җавап җибәрәп, мәҗбүри карарларга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлегә Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы йомгаклары ул уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

21 маддә. Гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлектә яшәүче барлык кешеләрнең фикерен ачыклау кирәк булган очракта үткәрелә. Жирлекнен тиешле территориаль өлешләрендә яшәүче гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру кыен булган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашу хокукы булган халык саны 100 кешедән арткан очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткөрү, делегатларны сайлау тәртибе әлегә Устав, жирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) тиешенчә жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы) жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясә (делегатлар жыелышы), әгәр анда гражданнар жыелышларында сайланган һәм тиешле территориядә яшәүче уналты яшкә җиткән кешеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, тулы хокуклы дип санала. Гражданнар

конференциясе (делегатлар жыелышлары) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясенә (делегатлар жыелышынын) йомгаклары ул уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

22 маддә. Гражданнар жыены

1. Гражданнар жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвеше булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган очракларда һәм Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәр Советы карары белән расланган "Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының "Минзәлә шәһәре" муниципаль берәмлегендә гражданнар жыенын үткәргүгә эзерлек тәртибе турында" ны нигезләмәгә ярашлы рәвештә үткәрелә.

3. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда гражданнар жыены уздырыла:

1) составына күрсәтелгән торак пункт керткән жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта күрсәтелгән торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;

2) муниципаль район чикләрендәге жирлек составына керүче торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

3) торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча жирлек составына керүче торак пункт территориясе өлешендә Татарстан Республикасы Законы нигезендә.

4. Гражданнар жыены жирлек башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең кимендә 10 кешедән торган төркеме инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

5. Әлеге статьяның 3 пунктындагы 3 пунктчасында каралган гражданнар жыены торак пункт территориясенә тиешле өлешендә яшәүче кимендә 10 кеше төркеме инициативасы белән жирлек Советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча гражданнар жыены уздырылырга мөмкин булган жирлек составына керүче торак пункт территориясенә чикләрен билгеләү критерийлары Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

6. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыйрга кирәкле имзалар саны сайлау хокукына ия, торак пункт территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

7. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены жирлек Советы карары белән билгеләнә.

8. Торак пунктта яшәүчеләргә гражданнар жыенын үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителә, Муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Минзәлә шәһәре «муниципаль берәмлегендә гражданнар жыенын үткәргүгә эзерлек тәртибе турында» нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә таныштырыла.

9. Әлеге статьяда каралган гражданнар жыены анда торак пунктта (йә аның территориясенә бер өлешендә) яисә жирлектә сайлау хокукына ия булган халыкның яртысыннан артыгы катнашканда хокукка ия. Әгәр торак пунктта сайлау хокукына ия шушы торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгынын бер үк вакытта бергә булу

мөмкинлеге булмаса, ул граждaннар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән алып бер айдaн да артмаган вакытта этаплап үткөрелә. Моңа кадәр граждaннар жыенында катнашкан затлар алдагы этапларда тавыш бирүдә катнашмый. Граждaннар жыены карары өчен граждaннар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

10. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, алар жирлек башлыгы тарафыннан имзаланa һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

23 маддә инициатив проектлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында Башкарма комитетка инициатив проект кертелергә мөмкин. Жирлек территориясенә инициатив проектлар гамәлгә ашырылырга мөмкин булган өлешен билгеләү тәртибе жирлек Советы карары белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә житкән һәм тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун граждaннан торган инициатив төркем, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнән минималь саны жирлек Советы карары белән киметелергә мөмкин. Проектның инициаторы булу хокукы жирлек Советы карары нигезендә жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш::

1) жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен чишелеш өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижәсә (көтелә торган нәтижәләре) тасвирламасы;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарны алдан исәпләп чыгару;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырыла торган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен әлеге акчалардан файдалану күздә тотылган очракта, инициатив түләүләрнең планлаштырыла торган күләмәннән тыш, жирле бюджет акчаларының күләмен күрсәтү;

8) инициатив проект чикләрендә гамәлгә ашырылачак жирлек территориясен яисә аның өлешен жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү;

9) жирлек Советы карарында каралган башка белешмәләр.

4. Инициатив проект жирлекнең башкарма комитетына кертелгәнчә, инициатив проектны тикшерү, аның жирлек халкы яисә аның өлеше мәнфәгатьләренә туры килүен, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау турында граждaннар жыены, жыелышы яисә конференциясә тарафыннан карар кабул итү максатларында граждaннар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча граждaннар жыелышында яисә конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта берничә инициатив проектны бер жыенда, бер жыелышта яисә граждaннарның бер конференциясендә карарга мөмкин.

Жирлек Советы карары белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсә буенча граждaннарның фикерен граждaннардан сорашып белешү, аларның имзаларын жыю юлы белән дә ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Проект инициаторлары, инициатив проектны жирлек башкарма комитетына керткәндә, аңа тиешенчә граждaннар жыены, жыелышы яисә конференциясә беркетмәсен, граждaннардан сорашып белешү нәтижәләрен һәм (яисә) инициатив проектны жирлектә

яисә аның бер өлешендә яшәүчеләрнең хуплавын раслый торган имза кәгазьләрен теркәп куялар.

5. Инициатив проектны жирлек башкарма комитетына кертү турындагы мәгълүмат инициатив проектны жирлек башкарма комитетына керткән көннән алып өч эш көне эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге районның рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш һәм анда әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр, шулай ук проектның инициаторлары турында белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданның инициатив проект буенча үзләренең искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен жирлек башкарма комитетына тапшыру мөмкинлеге турында, аларны тапшыру срогын күрсәтеп, хәбәр ителә, ул биш эш көненнән дә ким була алмый. Үз кисәтүләрен һәм тәкъдимнәрен жирлектә уналты яшкә житкән кешеләр жибәрергә хокуклы. Жирлек Башкарма комитетының әлеге мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек керткән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла.

6. Инициатив проект кертелгән көннән алып 30 көн эчендә жирлек башкарма комитеты тарафыннан һичшиксез каралырга тиеш. Жирлек башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтижеләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшнә жирле бюджет турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яисә) жирле бюджет проектны төзү һәм карау (жирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) тәртибе нигезендә дәвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирлек башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында Карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, жирлек уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкин булмау;

4) инициатив түләүләр барлыкка китерелмәгән инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар күләмендә жирле бюджет акчаларының булмавы;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс аша сайлап алудан узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралган очракта проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны үз компетенцияләре нигезендә башка муниципаль берәмлеккән жирле үзидарә органына яисә дәүләт органына карауга тапшырырга тәкъдим итәргә хокуклы, ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралган очракта.

9. Инициатив проектларны күрсәтү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен күрсәтелә торган инициатив проектларга карата инициатив проектлар булырга тиешле белешмәләр составына таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларга ярдәм итүдән баш тарту нигезләре, мондый инициатив проектларны конкурста сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Закон һәм (яисә) республиканың башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Татарстан. Бу очракта өлешләрнең таләпләре 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм әлеге статьяның 12 се кулланылмый.

11. Жирлек башкарма комитетына берничә инициатив проект, шул исәптән эчтәлеге буенча охшаш өстенлекле проблемаларны тасвирлап кертелгән очракта, жирлек башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны уздыру оештыру һәм эшчәнлек тәртибен жирлек советы билгели торган коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә. Коллегиаль орган (комиссия) составы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Бу чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми саныннан яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнәп куелырга тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алу уздырганда инициатив проектларны коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче гражданныр жыены, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләт бирелгән башка гражданныр, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә жәмәгать контролен гамәлгә ашырырга хокуклы.

14. Инициатив проектны жирлек башкарма комитеты каравы, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы, шул исәптән акчалардан файдалану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашуы турындагы мәгълүмат бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль берәмлекнең "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында жирлек башкарма комитеты хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль берәмлекнең "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш. Жирлек Башкарма комитетының әлегә мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлегә жирлек кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла.

24 маддә. Гражданнырдан сораштыру

1. Гражданнырдан сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен жирлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенә бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре рекомендация характерында.

2. Гражданнырдан сораштыруда жирлекнең сайлау хокукына ия халкы катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында гражданнырның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча гражданнырдан сораштыруда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган жирлектә яки аның өлешендә уналты яшькә житкән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнырдан сораштыру инициативасы буенча үткәрелә:

1) жирлек Советы яисә жирлек башлыгы - жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча;
2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының - жирлек жирләренә республика һәм республикара әһәмияттәгә объектлар өчен максатчан билгеләнәшен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданныр фикерен исәпкә алу өчен.

3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган жирлектә яисә аның бер өлешендә яшәүче уналты яшькә житкән кешеләр - әлегә инициатив проектны хуплау турында гражданнырның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнырдан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнырдан сорашып белешүне билгеләү турындагы карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнырдан сорашып белешү үткәрү өчен муниципаль берәмлекнең "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайты файдаланылырга мөмкин.

Гражданнырдан сорашып белешүне билгеләү турында жирлек Советы карарында:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм срокалары;

2) Сораштыру үткэргэндэ тэкьдим ителэ торган сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткэрү методикасы;

4) сораштыру кэгазенен формасы;

5) сораштыруда катнашучы жирлектэ яшэүчелэрнен минималь саны.

6) гражданнардан муниципаль берэмлекнен рэсми сайтыннан файдаланып "Интернет"мэгълүмат-телекоммуникация челтэрендэ сораштыру үткэрелгэн очракта сораштыруда катнашучыларны идентификациялэү тэртибе.

6. Жирлек халкына гражданнардан сорашып белешү уздыру турында ул уздырылырга кимендэ 10 көн кала хэбэр ителэ.

7. Гражданнардан сораштыру эзерлэүгэ һәм уздыруга бэйле чараларны финанслау гамэлгэ ашырыла:

1) жирле бюджет акчалары исэбеннен-жирле үзидарэ органнары яисэ муниципаль берэмлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткэргэндэ;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткэргэндэ - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исэбеннен.

8. Сораштыру нэтижелэре уздырылганнан соң бер ай эчендэ бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергэ) тиеш. Сораштыру нэтижелэре белэн жирлектэ яшэүче телэсэ кайсы кеше танышырга хокуклы. Сораштыру нэтижелэре жирлекнен жирле үзидарэ органнары тиешле карарлар кабул иткэндэ исэпкэ алынырга тиеш.

25 маддэ. Жирле эһәмияттэге аеруча мөһим мәсьэлэлэр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле эһәмияттэге башка аеруча мөһим мәсьэлэлэрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисэ Тиешле территориядэ яшэүче гражданнар талэбе буенча жирлек советы билгелэгэн тэртиптэ кабул ителэ.

2. Муниципаль хокукый акт проектынын тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьэлэлэр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннен соң биш көннен дә сонга калмыйча, массакулэм мэгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, жирлек халкына таратыла, халык белэн танышу өчен унайлы урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белэн халыкка житкерелэ.

3. Мәсьэлэне халык фикер алышуына чыгару белэн бер үк вакытта жирлек советы фикер алышу барышында керэ торган тэкьдимнэрне һәм искэрмэлэрне карау эшен оештыру вакытын һәм тэртибен билгели, күрсәтелгэн максат өчен махсус комиссия төзи.

4. Жирлек советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле эһәмияттэге башка аеруча мөһим мәсьэлэлэр буенча фикер алышуны тээмин итэ, моның өчен тиешле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьэлэлэр буенча тэкьдимнэр һәм искэрмэлэр жирлек советына жибэрелэ.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле эһәмияттэге башка аеруча мөһим мәсьэлэлэр буенча тэкьдимнэр һәм искэрмэлэр жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нэтижелэре турында халыкка хэбэр ителэ.

26 маддэ. Жирлекнен ижтимагый (консультатив) советлары

1. Жирле эһәмияттэге мәсьэлэлэр буенча карарлар эшлэгэндэ һәм гамэлгэ ашырганда халыкның ихтыяжларын һәм мәнфэгатылэрен исэпкэ алу, жирле үзидарэ органнары эшчәнлегенэ жэмэгать контролен гамэлгэ ашыру максатларында гражданнарның һәм жирлек жирле үзидарэ органнарының үзара хезмэттэшлеген тээмин итү өчен жирлекнен ижтимагый советы төзелэ.

2. Жирлекнен ижтимагый советы аның эшчәнлегендэ шөһэр халкының, ижтимагый берлэшмэлэр һәм коммерциягэ карамаган башка оешмалар вэкиллэренен ирекле катнашуы нигезендэ төзелэ.

3. Жирлек Ижтимагый советын формалаштыру тәртибе, вәкаләтләре, анын утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, жирлек жирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирүгә, консультациялүгә һәм жирлек Ижтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең башка мәсьәләләренә карата хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлегенә башка мәсьәләләре жирлек Советы раслый торган нигезләмәдә билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) Советлар жирлекнең жирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш ижтимагый башлангычларда алып барыла.

27 маддә. Гражданнарның жирлекнең жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданнар жирлекнең жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм күмәк мөрәжәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәжәгатьләре «Россия Федерациясендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль Законда, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясә законнары нигезендә җаваплы булалар.

28 маддә. Жирлек халкы тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Федераль законнар нигезендә әлегә Уставта каралган халык тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләре белән беррәттән, гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясә Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә катнашырга хокуклы.

2. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, ирекчелек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затлары жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруында һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында халыкка ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

29 маддә. Жирлек советы-жирлек жирле үзидарәсенә вәкиллекле органы

1. Жирлек советы жирлек жирле үзидарәсенә даими эшләүче сайланулы коллегияль вәкиллекле органы булып тора.

2. Жирлек Советының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәр Советы.

3. Жирлек Советының вәкаләтләр чоры-5 ел.

4. Жирлек советы жирлек халкына хисап тотә һәм аны контрольдә тотә.

5. Жирлек советының үз исеме язылган мөһерә, бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тээмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

30 маддә. Жирлек Советы составы

1. Жирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 15 депутаттан тора.

2. Жирлек советы составына жирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе депутат сайланганда жирлек советы тулы хокуклы була.

3. Жирлек халкы саны артуга яисә кимүгә бәйле рәвештә жирлек Советы депутатлары санын арттыра яисә киметә торган үзгәрешләр күрсәтелгән үзгәрешләренә кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән жирлек Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

31 маддә. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирлек башлыгы статусы

1. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирлек башлыгы вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре тиешенчә муниципаль район составына керүче жирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көннән яки жирлек Советы депутаты әлегә жирлек керә торган район Советы депутаты итеп сайланган көннән башлана һәм тиешенчә яңа сайланган жирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көннән яки район советы составына әлегә жирлектән депутатны чираттагы сайлау турындагы карар үз көченә керткән көннән туктатыла.

2. Депутат вәкаләтләре чоры Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек уставы белән билгеләнә һәм биш елдан артык була алмый.

3. Вәкаләтләр вакытын үзгәртү турындагы карар, шулай ук жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затын сайлау вәкаләтләре исемлеген һәм (яисә) тәртибен үзгәртү турындагы карар тиешле карар үз көченә керткәннән соң сайланган жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затларына карата гына кулланыла.

4. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирлек башлыгы, әлегә Уставта билгеләнгән очрактардан тыш, депутатлык эшчәнлеген төп эш урынындагы хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып барып, даими булмаган нигездә эшли.

5. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирлек башлыгы статусына бәйле чикләүләр федераль кануннар белән билгеләнә.

6. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлегә Устав, жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тээмин ителә.

7. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә уздырыла, әгәр аларны үткөрү тормышны тээмин итү объектларының, транспорт яки социаль инфраструктураның, элементнең эшләвен бозуга, жәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чараларының хәрәкәтенә йә гражданның торак урыннарга яисә транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачаулык тудыруга китермәсә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Бу чакта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

8. Жирлек башкарма комитеты депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бүлөп бирелгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

9. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән гавами чара рәвешендә очрашулары Россия Федерациясенә жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

10. Жыелышлар, митинглар, демонстрациялар, урам йөрешләрә һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

11. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнәң сайланулы органы эгъзасы, жирлек башлыгы «коррупциягә каршы көрәш турында» 25.12.2008 № 273-ФЗ Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 03.12.2012 № 230-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. 07.05.2013 елның 79-ФЗ номерлы «аерым категория затларга чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булуны, акчаларны һәм кыйммәтле эйберләрне саклауны тыю турында "гы закон белән» Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) алардан файдаланырга.

Депутат, жирлек башлыгы, Жирле үзидарәнәң сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнәң сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче башка зат коррупциягә каршы көрәш максатларында әлегә Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау яисә жайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән һәм бурычларны үтәмәгән өчен жаваплылыктан азат ителә, әгәр мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273 - ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясының 3-6 өлешләрәндә каралган тәртиптә күрсәтелгән затларга бәйлә булмаган хәлләрнәң нәтижәсә дип таныла.

12. Коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирлек Советы депутаты, жирлек башлыгы, Жирле үзидарәнәң сайланулы башка вазыйфаи заты тарафыннан тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнәң дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Рәисе карары белән Татарстан Республикасы Законнында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

13. Әлегә статьяның 10 өлешә нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә «коррупциягә каршы көрәш турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда «аерым категориядәгә затларга чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертемнәре) булуны, акчаларын һәм кыйммәтле эйберләрән саклауны тыю турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән, Татарстан Республикасы Рәисе жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнәң сайланулы органы эгъзасы, жирлек башлыгы, Жирле үзидарәнәң башка сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән тиешлә карар кабул итәргә вәкаләтлә жирле үзидарә органына яисә судка мөрәжәгать итә.

14. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәтә һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләрә турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр, шулай ук хатынының (иренәң) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтә һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләрә турында белешмәләр тапшырган жирлек Советы депутатына карата, әгәр бу белешмәләрне бозу әһәмиятсез булса, түбәндәгә жаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутатны, жирле үзидарәнәң сайланулы органы эгъзасын жирлек Советындагы, жирле үзидарәнәң сайланулы органындагы вазыйфасыннан азат итү, жирлек Советындагы, жирле үзидарәнәң сайланулы органындагы вазыйфаларын биләү хокукыннан мәхрүм итү, аның вәкаләтләрә чоры туктатылганчы;

3) вәкаләтләре чоры туктатылганчы вәкаләтләрне даими нигездә башкару хокукыннан мәхрүм итеп, вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү;

4) жирлек советында, Жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфаларны аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы биләүне тыю;

5) вәкаләтләрне үз вәкаләтләре чоры туктатылганчы даими нигездә башкаруны тыю.

15. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр жирле үзидарә органнарының "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яисә) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.

16. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына карата әлеге статьяның 13 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында Карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

17. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, аларда депутатның түбәндәгә йөкләмәләре булырга тиеш:

1) шәхсән үзенә яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә шик тудырырлык үз-үзенә тотудан тыелып торырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек Советы абруена зыян китерерлек конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда-шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый алган вазгыять булганда-бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) гавами чыгышларның жирлек Советында билгеләнгән кагыйдәләрен үтәргә;

5) Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне депутат эшчәнлегенә бәйлә булмаган максатларда фаш итмәскә һәм файдаланмаса;

6) депутат бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачулар, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) түләмәскә.

18. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 40 статьясындагы 7 өлешенң 2 пунктындагы «б» пунктчасында һәм «коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законның 12.1 статьясындагы 3.5 өлешенң 2 пунктында каралган очракларда муниципаль вазыйфаны биләүче һәм үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы зат, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 28.07.2004 ел, №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законына 2 нче кушымта нигезендә Татарстан Республикасы Рәисенә алдан хәбәр итеп, коммерциягә карамаган оешмалар идарәсендә түләүсез нигездә катнашырга хокуклы.

19. Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен эш урынын (вазыйфасын) аена ике эш көне күләмендә саклап калу гарантияләнә.

20. Депутатларны жинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатларга карата, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышу вакытында оператив-эзләү чаралары уздырганда депутатларның хокуклары гарантияләре алар файдалана торган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

21. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры

тәмамлангач та, жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан федераль законда каралган гавами мыскыллаулар, яла ягулар яисә башка хокук бозулар булган очрақларга кагылмый.

22. Вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутатлар граждaн, административ яисә жинаять эше йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллеқ очрақларынан тыш) сыйфатында катнаша алмыйлар.

23. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очрақта:

1) вафат булган;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;

6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе граждaнлыгын туктату, чит дәүләт граждaнлыгын туктату - чит ил граждaны жирле үзидәрә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы, чит дәүләт граждaнлыгын алса йә яшәү рөхсәте яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган Россия Федерациясе граждaнының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ алса, аның нигезендә чит дәүләт граждaнлыгы булган Россия Федерациясе граждaны жирле үзидәрә органнарына сайланырга хокуклы, жирле үзидәрә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынган;

9) Жирле үзидәрәнең тиешле органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждaн хезмәтенә жибәрү;

11) әлеге Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрақларда.

24. «Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр үтәлмәгән очрақта депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

25. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очрақта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып жирлек Советына әлеге гариза кергән көн санала.

32 маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятие, оешма коллективлары, дәүләт һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм аларга хисап бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елына кимендә бер мәртәбә үз эше турында хисап тотта, вакыт-вакыт аларга жирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер мәртәбә сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, алардагы мәсьәләләрне дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

33 маддә. Жирлекнең яңа сайланган Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жыела. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын жирлек башлыгы, ә ул булмаган очракта - муниципаль сайлауларны һәм жирле референдумны әзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясе чакыра.

2. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын жирлек Советының иң өлкән депутаты башлап жибәрә һәм алып бара.

34 маддә. Жирлек Советы Компетенциясе

1. Жирлек Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә::

1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәреشلәр кертү;

2) жирлек территориясендә законнар нигезендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) жирлекнең социаль-иқтисади үсеш стратегиясен раслау;

6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

7) жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициатива күрсәтү;

8) жирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;

9) жирле референдумны билгеләү;

10) жирлек башлыгын сайлау;

11) жирлек башлыгы урынбасарын сайлау;

12) жирлек Советы депутатлары арасыннан муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау;

13) жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы киештереп яисә раслаганнан соң читләштерелә торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә, эшләр башкаруга тарифлар билгеләү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш;

17) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

19) жирлекнең контроль-хисап органын төзү;

20) жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында Карар кабул итү;

21) жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнең вазыйфай бурычларына жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәүне тәмин итү керә торган вазыйфай затларының үтәлешен тикшереп торун";

22) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлекне территориаль планлаштыру документларын, жирлекне шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын, жирлек территориясендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

- 23) жирлек территориясендәге торак пунктларның урамнарына һәм башка өлешләренә исем бирү һәм аларның исемнәрен үзгәртү турындагы мәсьәләләргә хал итү;
- 24) гадәттән тыш хәлләргә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;
- 25) муниципаль махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;
- 26) территорияль ижтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 27) коммерциягә карамаган автономияле оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;
- 28) муниципаль хокукый актларны халыкка житкерү, рәсми мәгълүматны муниципаль берәмлек халкына житкерү өчен басма МАССАКУЛӨМ мәгълүмат чараларын (яисә) Челтәр басмасын булдыру;
- 29) жирлек Уставына һәм жирлек Советы карарларына аңлатма бирү;
- 30) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләргә буенча жирлек Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;
- 31) жирлек Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;
- 32) жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау;
- 33) муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга тиешле еллар эшлэгән өчен пенсиягә чыгуга бәйле рәвештә хезмәт өчен түләү күләмнәрен, шартларын билгеләү;
- 34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләргән вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук элекке устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.
2. Жирлек советы жирлек башлыгы, муниципаль район Башкарма комитеты җитәкчесенә жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә аларның эшчәнлеген, муниципаль район Башкарма комитеты эшчәнлегенә нәтиҗәләре турында еллык хисапларын тыңлый.

34 маддә. Жирлек Советы компетенциясе

1. Жирлек Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:
 - 1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәреشلәр кертү;
 - 2) жирлек территориясендә законнар нигезендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;
 - 3) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;
 - 4) жирле салымнарын һәм җыымнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм җыымнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;
 - 5) жирлекнең социаль-иқтисади үсеш стратегиясен раслау;
 - 6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;
 - 7) жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициатива күрсәтү;
 - 8) жирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;
 - 9) жирле референдумны билгеләү;
 - 10) жирлек башлыгын сайлау;
 - 11) жирлек башлыгы урынбасарын сайлау;
 - 12) жирлек Советы депутатлары арасынан муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау;
 - 13) жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләргә буенча тавыш бирүне, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү;
 - 14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы киештереп яисә раслаганнан соң читләштерелә торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә, эшләр башкаруга тарифлар билгеләү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш;

17) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

19) жирлекнең контроль-хисап органын төзү;

20) жирлек башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул итү;

21) жирле әһамияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнен вазыйфалар бурычларына жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәүне тәмин итү керә торган вазыйфалар затларының үтәлешен тикшереп тору";

22) Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлекне территориаль планлаштыру документларын, жирлекне шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын, жирлек территориясендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

23) жирлек территориясендәге торак пунктларның урамнарына һәм башка өлешләренә исем бирү һәм аларның исемнәрен үзгәртү турындагы мәсьәләләрне хәл итү;

24) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

25) муниципаль махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

26) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

27) коммерциягә карамаган автономияле оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

28) муниципаль хокукый актларны халыкка житкерү, рәсми мәгълүматны муниципаль берәмлек халкына житкерү өчен басма МАССАКУЛӘМ мәгълүмат чараларын (яисә) Челтәр басмасын булдыру;

29) жирлек Уставына һәм жирлек Советы карарларына аңлатма бирү;

30) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча жирлек Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

31) жирлек Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

32) жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау;

33) муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга тиешле еллар эшләгән өчен пенсиягә чыгуга бәйле рәвештә хезмәт өчен түләү күләмнәрен, шартларын билгеләү;

34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Жирлек советы жирлек башлыгы, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә аларның эшчәнлегә, муниципаль район Башкарма комитеты эшчәнлегә нәтижеләре турында еллык хисапларын тыңлый

35 маддә. Жирлек советының эш тәртибе

1. Жирлек советының эш тәртибе әлеге Устав һәм жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советы эшенең төп формасы булып аның сессияләре тора, аларда жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек Советы сессиясендә сайланган депутатларның кимендә 50 проценты катнашса, ул тулы хокуклы була.

4. Жирлек советының чираттагы сессияләре кирәк булган саен, кимендә өч айга бер мәртәбә үткәрелә. Чираттан тыш сессияләр жирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет сессияләрен жирлек башлыгы чакыра. Жирлек Советы депутатларына һәм чакырылган затларга чираттагы сессиянең вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында - биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш сессия уздырылырга бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Жирлек Советы сессияләре ачык һәм ачыктан-ачык үткәрелә. Советның ачык сессияләрендә жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда жирлек Советы ябык сессия үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда жирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук сессиядә законнар нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәр сессиясендә сессия беркетмәсе алып барыла. Сессия беркетмәсенә сессияне үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Жирлек Советы сессиясе беркетмәсенә кул куелгач, жирлек башлыгы аның белән жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше таныша ала.

8. Жирлек Советы сессияләрендә һәр депутатның тавышы бер. Жирлек Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашыра. Жирлек Советы сессияләрендә тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүен һәр төрән куллану очраклары өлгеге Устав, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

36 маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген жирлек башлыгы оештыра.

2. Жирлек Советы Регламенты нигезендә жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасынан, жирлек башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, даими яисә вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин (яисә) күрсәтелгән мәсьәләләргә жирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләргә буенча эзерләү өчен җаваплы депутатлар билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, жирлек Советы карарлары проектларын эзерләү, жирлек карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләргә тикшерү өчен жирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, муниципаль район Башкарма комитеты вәкилләре, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

37 маддә. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләргә гамәлгә ашыру

1. Жирлек советы жирлек территориясендә өлгеге Устав нигезләмәләренен, жирлек Советы кабул итә торган норматив хокукый актларның үтәлешен, жирлек бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларынан, жирлекне үстерү программаларынан файдалануны, муниципаль район Башкарма комитетының һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә тикшереп тора.

2. Жирлекнен жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, өлгеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы, жирлек башлыгы карары белән күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасынан вакытлы контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Кануннар нигезендә жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы белән жирлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануны, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижелелеген тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткәрү тәртибе жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Муниципаль районның башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек советы, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты мөрәжәгәте буенча жирлек Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүмат бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозу күрсәтелгән очракта, хокук бозуларны бетерү өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту.

5. Жирлек советы жирлек башлыгы, муниципаль район башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә аларның эшчәнлеген, муниципаль район башкарма комитеты эшчәнлегенә нәтижеләре турында еллык хисапларын тындый.

6. Жирлек советы, контроль функцияләрен башкарып, муниципаль район Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

38 маддә. Муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле жирлек Советы депутатлары арасынан Минзәлә муниципаль районы Советына ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыграгы яклап тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

39 маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул ителгәндә;

2) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча жирлек Советын тарату;

3) жирлек Советы депутатларының әлегә составының хокуксызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруларына бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә;

4) жирлекне үзгәртеп кору, шулай ук жирлек бетерелгән очракта;

5) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә жирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

6) жирлек чикләре үзгәрү яисә жирлекнең шәһәр округы белән берләшүе нәтижәсендә жирлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыгракка артуы;

7) гражданның турыдан-туры ихтияр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый акты чыгару срогын бозу очрагында.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатлары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән вакытларда уздырыла.

40 маддә. Жирлек советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар жирлек башлыгы яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан да ким булмаган депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү уздыру чорында йә анын вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүче башка материаллар да кушып бирелергә мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы карары белән жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсе гавами тыңдауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карауның давамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм Нигезләмәләре турында һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициатива күрсәтелгән көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесе тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдимне кире каккан очракта, үз-үзен таркату турындагы кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буюнча тавыш биргән көннән кимендә бер ел узгач күрсәтелергә мөмкин.

41 маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очракта:

- 1) вафат булган;
- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 5) ана карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;
- 6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил

гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынган;

9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;

11) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү;

12) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-8, 10 - 12 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез жирлек Советы сессияләре арасындагы чорда барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча жирлек Советы тарафыннан кабул ителә.

3. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

5. Татарстан Республикасы Рәисе жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып жирлек Советына әлеге гариза кергән көн санала.

6. Депутатның вәкаләтләре жирлек Советы карары белән алты ай рәттән жирлек Советының барлык утырышларында житди сәбәпләр булмаганда вакытыннан алда туктатыла.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

42 маддә. Жирлек башлыгы-жирлекнен иң югары вазыйфаи заты

1. Жирлек башлыгы-жирлекнен иң югары вазыйфаи заты.
2. Жирлек башлыгы жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Жирлек башлыгы вазыйфасының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре башлыгы.
4. Жирлек башлыгы вазыйфасы буенча Минзәлә муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

43 маддә. Жирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлыгы, әгәр жирлек Советы тавыш бирүнен башка тәртибен билгеләмәсә, жирлек Советы вәкаләтләре чорына жирлек Советы депутатлары арасыннан яңа сайланган жирлек советының беренче сессиясендә ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

Жирлек башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тарафыннан күрсәтелә торган кандидатлар арасыннан, шул исәптән жирлек халкы, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Рәисе тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артырагы аны яклап тавыш биргән булса, жирлек Советы депутаты жирлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Сайланганнан соң жирлек башлыгы түбәндәге антны бирә::

"Үземә йөкләнгән жирлек башлыгы вазыйфаларын башкарганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, жирлек уставын үтәргә, жирлек халкының иминлеген тәмин итү, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчемне һәм белемемне куярга ант итәм".

44 маддә. Жирлек башлыгы статусы

1. Жирлек башлыгы даими нигездә эшли.
2. Жирлек башлыгы Минзәлә муниципаль районы Советында даими нигездә сайлана торган вазыйфага сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен даими булмаган нигездә башкара.
3. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек халкына һәм жирлек Советына контрольдә тотыла һәм хисап тоталар.
4. Жирлек башлыгы елга кимендә бер тапкыр жирлек Советы алдында үз эшчәнлеге нәтижәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрен хәл итү турында хисап тоталар.
5. Жирлек башлыгының:
 - 1) эшқуарлык эшчәнлегенә белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә;
 - 2) коммерциячел яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенен съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенен съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү белән;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләренен башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) оештыручысы (акционеры, катнашучысы) жирлек булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә жирлек мәнфәгатьләрен жирлек исемненн оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә бирү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучылык, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый;

4) Әгәр Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренен башка органнары составына керергә.

Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы торы турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль законда, 07.05.2013 ел, № 79 Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. «Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тыю турында » ФЗ, » Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) алардан файдаланырга.

45 маддә. Жирлек башлыгы вәкаләтләре

Жирлек Башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләренен жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданны һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлекне тәкъдим итә, жирлек исемненн ышанычнамәсез эш итә;

2) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы сессияләрен чакыра һәм аларда рәислек итә, шәһәр Советының чираттан тыш сессиясен чакыруны таләп итәргә хокукы;

3) әлегә Уставта билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм аларны халыкка житкерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) жирлек Советы эшендә хәбәрдарлыкны һәм жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алуны тәмин итү чараларын күрә;

- 6) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәжәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;
- 7) жирлек Советы сессияләре беркетмәләренә имза сала;
- 8) жирлек Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;
- 9) жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;
- 10) жирлек Советы эшчәнлеген тотуга һәм тәэмин итүгә жирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акчаларны бүлүче булып тора;
- 11) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукий актын законнар һәм әлеге Устав нигезендә кабул итүне оештыра;
- 12) жирлек жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, жирлек территориясендә эш итүче башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле хезмәттәшлеген тәэмин итә;
- 13) жирлек исеменнән ыкътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләреннән жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;
- 14) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итә;
- 15) жирлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә;
- 16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлек башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләргә, шулай ук әлеге Уставта, жирлек Советы карарларында жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра;
- 17) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль - хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 13.07.2015 елгы 224-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә муниципаль берәмлек исеменнән чыгыш ярый;
- 18) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында Карар кабул итә;
- 19) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 13.07.2015 ел, № 224-ФЗ Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлеше нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә вәкаләтләргә гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органын билгели.

46 маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы депутатлар арасыннан жирлек башлыгы урынбасарын сайлый.
2. Жирлек башлыгы урынбасары, әгәр жирлек Советы тавыш бирүен башка тәртибен билгеләмәсә, ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.
3. Әгәр жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыграгы аны яклап тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты жирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.
4. Жирлек башлыгы урынбасары вазыйфаларын жирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлүгә туры китереп башкара, жирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаганда (авыру яки отпускка бәйле рәвештә) яисә үз вазыйфаларын үтәү мөмкинлеген булмаганда, йә вәкаләтләргә вакытыннан алда туктатылганда, яисә аңа карата суд карары буенча сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган очракта, жирлек башлыгы вазифалары.

5. Жирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен, әлеге Уставның 46 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, бушатылмаган нигездә башкара.

6. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 41 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Жирлек башлыгы урынбасары, жирлек башлыгы инициативасы буенча яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берә булган депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителә торган жирлек Советы карары нигезендә, теләсә кайсы вакытта вазыйфасыннан чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

8. Жирлек башлыгы урынбасары «Коррупциягә каршы торы турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль законда, 07.05.2013 ел, № 79 Федераль законда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.-«аерым категория затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларның счетлары (кертәмнәр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тыю турында "ФЗ, » Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) алардан файдаланырга.

9. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

47 маддә. Жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла торган очракта:

1) вафат булган;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жиберү турында;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан азат итү;

5) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) ана карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә кәргәндә;

8) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

9) Россия Федерациясә гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рәхсәте яисә Россия Федерациясә гражданының йә Россия Федерациясә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынган;

11) сәламәтлеге аркасында жирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсезлек;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, шулай ук жирлек бетерелгән очракта жирлекне үзгәртеп кору;

13) шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә жирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

14) жирлек чикләре үзгәрү яисә жирлекнең шәһәр округы белән берләшүе нәтижәсендә жирлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыгракка артуы;

15) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу;

16) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү.

17) муниципаль берәмлек башлыгы, жирле администрация тарафыннан муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенен башка органнары һәм вазыйфай затлары һәм ведомство буйсынуындагы оешмалар тарафыннан расага, милләткә, телгә, дингә мөнәсәбәткә һәм башка хәлләргә бәйле рәвештә кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренен тигезлегенен дәүләт гарантияләрен массакүләм бозуга, хокукларны раса, милли, тел яисә дини билгеләре буенча чикләүгә һәм дискриминацияләүгә юл кую, әгәр бу милләтара конфессияара татулыкны бозуга һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә китерсә.

2. Жирлек башлыгы вәкаләтләре әлегә статьяның 1 өлешендәге 1-17 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау жирлек Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Әгәр жирлек башлыгының вәкаләтләре жирлек Советы вәкаләтләре срогы тәмамланьрга алты айдан да кимрәк вакыт кала туктатылса, жирлек Советы карары буенча жирлекнең яңа башлыгын сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

4. Жирлек Советы тарафыннан үзен отставкага жиберү турында Карар кабул ителгән жирлек башлыгы әлегә карарга карата шикаять белдерү турындагы гариза белән мондый карар рәсми басылып чыкканнан соң 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы. Суд гаризаны карарга һәм гариза бирелгән көннән 10 көннән дә соңга калмыйча карар кабул итәргә тиеш.

Үз вазыйфасыннан китү турында Татарстан Республикасы Рәисе тарафыннан хокукый акт чыгарылган жирлек башлыгы әлегә хокукый актка рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы. Суд шикаятьне карарга һәм аны биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча карар кабул итәргә тиеш.

5. Вәкаләтләре Татарстан Республикасы Рәисенен жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә йә жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлегә хокукый актка яисә карарга суд тәртибендә шикаять биргән очракта, жирлек Советы суд карары законлы көченә кергәнче жирлек Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел.

V бүлек. Жирлекнең башкарма комитеты

48 маддә. Жирлек башкарма комитеты-жирлек жирле үзидарәсенен башкарма-боеру органы

1. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле үзидарәсенен башкарма-боеру органы булып тора. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләрен башкару муниципаль район башкарма комитетына йөкләнә.

2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Минзәлә шәһәре Башкарма комитеты».

3. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек Советына хисап тотта һәм аны контрольдә тотта.

4. Жирлек башкарма комитетының, Граждан хәле актларын дәүләт теркәвенә алу вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, жирлек гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган мөһер, бланклары, шулай ук Россия Федерациясе гербы төшерелгән түгәрәк мөһер бар.

5. Жирлек башкарма комитеты эшчәнлеген тээмин итү чыгымнары жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

49 маддә. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Жирлекнен башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын эшли;

- жирлек бюджетының үтәлешен тээмин итә, «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында » 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, әлегә Уставта жирлек Советы вәкаләтләренә билгеләнгән вәкаләтләрдән тыш;

- жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап эзерли;

- жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын тасвирлый торган статистик күрсәткечләрне жыюны һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

2) муниципаль милеккә идарә итү, жирлек территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, алар белән эш итү һәм арендаулау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда муниципаль мөлкәтне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм жирлек Советы белән килештерүгә (раслауга) кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекне икътисадый һәм социаль үстерүдә хезмәттәшлек итү турында шартнамәләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә булышлык итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслай, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тээмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазыйфаларыннан азат итә. ;

- муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып ала;

- бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль задание үтәлешен финанс белән тээмин итә;

-жирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү буенча эшләрнең заказчысы булып тора;

- "коммерциягә карамаган оешмалар турында «1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- полициянең участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә жирлекнең хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен урын бирә;

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр күрсәтелгән вазыйфа буенча вазыйфаларын башкарган чорга Торак урын бирә;

- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капитал ремонт ясауның кичектергесез ихтыяжы барлыкка килгәндә, жирле бюджет акчалары исәбеннән кире кайтарыла торган һәм (яисә) кире кайтарылмый торган нигездә өстәмә ярдәм күрсәтү очраклары тәртибен һәм исемлеген раслай;

3) территориаль планлаштыру, жирдэн һәм башка табигать ресурсларыннан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- "күчәмсез милеккән дәүләт кадастры турында" 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнаша.

- Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә жирлеккән генераль планы проектын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, жирлеккән башка шәһәр төзелеш документациясә проектларын эшли һәм жирлек Советы раславына кертә, аларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- төзелешкә рөхсәтләр (Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), жирлек территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзөгәндә, реконструкцияләгәндә объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәтләр бирә,

- жирлек чикләрендәге жирләренә резервлауны һәм жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяжлар өчен тартып алуны гамәлгә ашыра;

- жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексында каралган очрактарда биналарны, корылмаларны карап чыга һәм мондый караулар барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә, индивидуаль торак төзелеш объектын яисә бакча йортын төзү яисә реконструкцияләү турында хәбәрнамәдә күрсәтелгәннәннән туры килү-килмәве турында хәбәрнамә жибәрә (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеш объектын яисә бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга һәм индивидуаль торак төзелеш объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру мөмкинлегенә карата, планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеш яисә бакча йорты объектын параметрларының билгеләнгән параметрларга һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеш объектын яисә бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыруның ярамавы, төзелгән яки реконструкцияләнгән индивидуаль торак төзелеш яисә бакча йорты объектларының жирлек территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеш объектларын яисә бакча йортларын төзөгәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеш эшчәнлегә турындагы законнар таләпләренә туры килүе яисә туры килмәве турында хәбәр итә;

- Россия Федерациясенң гражданлык законнары нигезендә ирекле төзелешне сүтү турында карарлар, ирекле төзелешне сүтү яисә аны жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында билгеләнгән капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән ин чик параметрларына яисә федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итә (алга таба шулай ук - билгеләнгән таләпләргә туры китерү), максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган яисә Россия Федерациясә законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карар, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексында каралган очрактарда ирекле төзелешне сүтүне яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру;

- экологик хәл турында халыкка хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

- жирлек территориясендә дэвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны төзүне, үстерүне һәм саклауны гамәлгә ашыра, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланылучы территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенң су кануннарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесә вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, алардан файдалануны чикләү турында халыкка хәбәр итә;

- жирлеккән торак пунктлары жирләрендә урнашкан кишәрлек урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны төзү, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, шулай ук жирлеккән торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманчылыкларның

урман хужалыгы регламентларын эзерлэүне һәм раслауны гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итә;

- жирлекнең торак пунктлары жирләрендә урнашкан урманнарға карата урман кору чараларын гамәлгә ашыра;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра.

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра.

- муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, аның исәбен алып бара, жирлек территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә гражданнарны социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак исәпкә ала;

- билгеләнгән тәртиптә торак урыннарны торак булмаган урыннарға һәм торак булмаган урыннарны торак урыннарға күчерү турында карарлар кабул итә, торак урыннарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә, билгеләнгән тәртиптә муниципаль торак фондының торак урыннарын яшәү өчен яраксыз дип таный;

- жирлектә яшәүче һәм торак урыннарына мохтаж аз керемле гражданнарны торак законнары нигезендә торак урыннары белән тәмин итә;

- муниципаль торак фондыннан файдалануга һәм аның сакланышына, әлеге фондын торак урыннарының санитария һәм техник кагыйдәләргә һәм нормаларға, законнарның башка таләпләренә туры килүенә муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

- жирлек торак пунктлары чикләрендәге жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүне, парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм аларның эшләвен тәмин итүне, автомобиль транспортында һәм жирлек торак пунктлары чикләрендәге юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны, юл хәрәкәтен оештыруны, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм Россия Федерациясә законнары нигезендә;

- жирлек территориясендә хәрәкәт итүче жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графикларын, тукталыш урыннарын раслый яисә килештерә;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен билгеләнгән урыннарны төзекләндерүне тәмин итә;

- халыкны элемент хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыра;

5) авыл хужалыгын һәм эшкурлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясә, чимал һәм азык-төлек базарын кинәйтү, кече һәм урта эшкурлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

6) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су жибәрүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, жирлек китапханәләренен китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәмин итүне оештыра;

- ял итүне оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына иреккә керүен тәмин итү дә керә.;

- ритуаль хезмэтлэр күрсэтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тээмин итэ;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтөн гамәлгә ашыруда катнаша, чаралар эшли һәм гамәлгә ашыра
яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тээмин итү һәм яклау буенча эшли

яшьләр сәясәтөн гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, жирлектә яшьләр сәясәтөн гамәлгә ашыруга мониторинг оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә "су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында" Федераль законда каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- жылылык белән тээмин итүнең бая зоналарында бердәм жылылык белән тээмин итүче оешманың жылылык белән тээмин итү системасын үстерү, аның ышанычлылыгын һәм энергетик нәтижәлелеген арттыру өчен кирәкле һәм жылылык белән тээмин итү схемасында аның өчен билгеләнгән "Жылылык белән тээмин итү турында" Федераль законда билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жылылык белән тээмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү чараларын үтәвенә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра жылылык белән тээмин итү";

7) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерып туплау) һәм ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- жирлек территориясен төзекләндерү Кагыйдәләренә үтәлешен тикшереп тора, күрсәтелгән Кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра, шулай ук шәһәр урманнарыннан, жирлек чикләрендә урнашкан махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнарыннан файдалануны, аларны саклауны, яклауны, торгызуны оештыра;

- адреслашу объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципаль яисә әһәмияттәге, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр, жирлек чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, Дәүләт адреслы реестрда;

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тээмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тээмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судында дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган актларына карата шикаять бирә;

- жирлек чикләрендәге гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыянны бетерүдә катнаша;

- жирлек чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын үткәрүне тээмин итә;

- территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, жирлек халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тээмин итә;

- гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыруны тээмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгу турында вакытында хәбәр итүне һәм хәбәр итүне тәмин итә;

- жирлек территориясендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формованиеләрен булдыра, аларны карап тотуны һәм аларның эшчәнлеген оештыруны тәмин итә;

- су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, жирлек депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм уздыруны оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәмин итә;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыру, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чаралар оештыру белән бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- "терроризмга каршы тору турында" һәм "экстремистик эшчәнлеккә каршы тору турында" Федераль законнар нигезендә жирлек чикләрендә террорчылык һәм экстремизм күренешләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) нәтижеләрен бетерүдә катнаша;

- жирлек чикләрендә коррупциягә каршы чаралар күрә.

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләр өлкәсендә:

- жирлек милкәндәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклап калуны, алардан файдалануны һәм аларны популярлаштыруны, жирлек территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни халык объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклауны тәмин итә;

- жирле халыкның традицион сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнаша;

- жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнаша, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшли һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра, жирлектә яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруга мониторинг оештыра һәм гамәлгә ашыра.;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- жәмәгәт тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтә;

10) жирлек жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешенчә файдалануны тәмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарлары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларынан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башкача тәмин итә;

- жирлекнең архив фондларын булдыруны тәмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясында каралган жирлек әһәмиятендәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында гражданнарны жирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурлыklarны) ирекле нигездә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, моңа законнарда, әлеге Уставта, жирлек Советы карарларында жирлек Советы яисә жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләр керми.

2. Башкарма комитет жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- 1) жирлек музейларын төзи;
- 2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;
- 3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;
- 4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
- 5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллиләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;
- 6) жирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;
- 7) муниципаль янгыннан саклау булдыра;
- 8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
- 9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтә;

11) Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннарын торак законнары нигезендә бирә;

12) жирлек территориясендә яшәүче хужалары булмаган хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;

14) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның Физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм итә;

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясә Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра;

16) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирә;

17) алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыра.

3. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган була.

Муниципаль контроль өлкәсендә жирлек башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольнең тиешле төрләрән гамәлгә ашыруны жирле үзидарә органнарының жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча вәкаләтләрәнә кертү жирле әһәмияттәге мәсьәләләрнең билгеләнгән Исемлеге чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контроль төрләрән оештыру һәм гамәлгә ашыру «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән җайга салына.

VI бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНҖ БАШКА ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ЭШЧӘНЛЕГЕ

50 маддә. Жирлекнең ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе финанс контроле жирле үзидарәсенә даими эшләрчә, коллегиаль органы булып тора.

2. Жирлекнең ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Ревизия комиссиясе рәисә вазыйфасы муниципаль вазыйфа булып тора.

Жирлек Ревизия комиссиясен оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы тарафыннан «Татарстан Республикасы һәм муниципаль берәмлекләренң контроль-хисап органнарын оештырунын һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукий актлары белән билгеләнә., жирлек Советы тарафыннан расланган жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы нигезләмә белән, башка муниципаль норматив хокукий актлар белән.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыруны һәм аның эшчәнлегенә хокукий җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

51 маддә. Жирлек Советы, жирлек башлыгы, муниципаль район Башкарма комитеты һәм жирлекнең башка жирле үзидарә органнарынын үзара эшчәнлегә нигезләре

1. Әлегә устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүленешә нигезендә жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм муниципаль район Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкийль рәвештә башкара.

2. Жирлек советы һәм муниципаль район Башкарма комитеты жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешә процессларына нәтижәлә идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатләрендә законнарда, әлегә Уставта билгеләнгән рәвешләрдә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм муниципаль район Башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукий актларны имзаланган көннән алып җидә көн эчендә бер-берсенә жиберәләр.

4. Жирлек советы, жирлек башлыгы муниципаль район Башкарма комитеты Житәкчесенә, муниципаль район Башкарма комитетының башка вазыйфаи затларының хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару яисә үзгәртү турындагы тәкъдим белән муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесенә мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә суд тәртибендә шикаять белдерәргә хокуклы.

5. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесә жирлек Советына, жирлек башлыгына жирлек Советының, жирлек башлыгының хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә, шулай ук аларга

жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Жирлек башлыгы муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Советы эш планнарын һәм жирлек Советы карарлары проектларын жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә жибәрә.

7. Жирлек Советы һәм аның органнары сессияләрендә, жирлек башлыгы үткәрә торган утырышларда муниципаль районның Башкарма комитеты житәкчесе, аның урынбасары яисә алар вәкаләт биргән затлар жирлек Башкарма комитетының тапшырылган вәкаләтләрен үтәү өлешендә кинәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы. Муниципаль район Башкарма комитетының вазыйфай затлары язма чакыру булганда жирлек Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе үткәргән утырышларда жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

9. Жирлекнең башка жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлек тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

52 маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү
Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАН-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

53 маддә. Жирлекнең юридик зат хокукларына ия жирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары жирлек Советына бирелә.

54 маддә. Юридик затлар буларак жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Жирлек исемнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез жирлек башлыгы, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе чыгыш ясарга мөмкин.

2. Жирлекнең юридик зат хокуклары бирелгән жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып торалар һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

55 маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү

Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

VII бүлек жирлек башлыгына һәм жирлекнең башка вазыйфай затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

56 маддә. Жирлек башлыгына һәм жирлекнең башка вазыйфай затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Жирлек башлыгы һәм жирлекнең башка вазыйфай затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре «муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутаты, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 декабрендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм жирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

57 маддә. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенен социаль һәм башка гарантияләре

1. Бушатылмаган нигездә эшләүче жирлек Советы депутатына жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашкан, жирлек Советы йөкләмәләрен үтәгән вакытта акчалата компенсация һәм гамәлдәге законнарда каралган башка түләүләр түләнергә мөмкин.

2. Жирлек башлыгының үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаручы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда жирлек башлыгы вазыйфаларын башкарганда, жирлек башлыгының айлык акчалата түләвенен 90% күләмендә түләнергә мөмкин.

3. Жирлекнең ревизия комиссиясе әгъзаларына эштә катнашкан өчен законнар, жирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнергә мөмкин.

58 маддә. Жирлек башлыгының, жирлек Советы депутатларының кагылгысызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының, аларны жинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатларның, алар били торган торак һәм (яисә) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышулар, алар файдалана торган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Жирлек Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләре чоры тәмамлангач та, Федераль закон нигезендә жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә жирлек Советы депутаты тарафыннан федераль законда каралган гавами мыскыллаулар, яла ягулар яисә башка төрле хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

IX бүлек. ЖИРЛЕК ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

59 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының җаваплылыгы

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары канун нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы булалар.

60 маддә. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдындагы җаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының, жирлек халкы алдында җаваплылыгы тиешле депутат тарафыннан үзен сайлаган жирлек халкының ышанычын югалту нәтижәсендә башлана.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы да, әлеге Уставта каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

61 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Жирлек Советының, жирлек башлыгының, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесенен дәүләт алдындагы җаваплылыгы алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре тиешенчә гамәлгә ашырылмаган очракта тиешле суд карары нигезендә федераль законнар нигезендә башлана.

2. Жирлек Советын тарату, жирлек башлыгын, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесен вазыйфасыннан азат итү һәм отставкага жиберү нигезләре һәм тәртибе «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

62 маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, зат үзе ягы булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу буенча чаралар күрмәсә;

2) затның үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырмавы йә, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дәрәжә булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыруы;

3) коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә затның түләүле нигездә катнашуы, федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш;

4) затның эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, затның идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль вазыйфаны биләүче зат үзенә буйсынган зат ягы булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чараларын күрмәгән очракта, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

63 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

X бүлек. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары

64 маддә. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) жирлек уставы, жирле референдумда (гражданның) кабул ителгән хокукый актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) жирлек башлыгының әлеге Уставта каралган хокукый актлары, жирлек башкарма комитеты житәкчесенең, жирле үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфай затларының карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль норматив хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары була, турыдан-туры гамәлгә керә һәм жирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль норматив хокукый актлар әлеге уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар жирлекнен бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлегә үзгәргән очракта, тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарэ органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары тарафыннан юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы туктатып торылырга мөмкин - муниципаль хокукый актының гамәлдә булуын юкка чыгару яисә туктатып тору вакытына вәкаләтләренә тиешле муниципаль хокукый акты кабул итү (чыгару) кертелгән жирле үзидарэ органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары тарафыннан, шулай ук суд тарафыннан; ә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирле үзидарэ органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясә дәүләт хакимиятенен вәкаләтле органы тарафыннан (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен вәкаләтле органы).

65 маддә. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне жирлек халкы тарафыннан турыдан-туры хәл итү гражданнарның жирле референдумда белдерелгән турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Жирлектә яшәүчеләрнен турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү (чыгару) таләп ителсә, күрсәтелгән акты кабул итү (чыгару) компетенциясенә кәргән жирле үзидарэ органы яисә жирлек жирле үзидарәсенен вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тиешле акты эзерләү һәм (яисә) кабул итү срогын билгеләргә тиеш муниципаль норматив хокукый акт. Күрсәтелгән срок өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый акты чыгару срогын бозу жирлек башлыгын чакыртып алу, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесен эштән азат итү яисә жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

66 маддә. Жирлек жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Жирлекнен жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар::

1) жирлек Советы-жирлек Советы карары;

2) жирлек башлыгы-жирлек башлыгы карарлары һәм күрсәтмәләре;

2. Жирлек жирле үзидарәсенен башка вазыйфаи затлары элге уставларда, аларнын статусын билгели торган башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгаралар.

67 маддә. Муниципаль хокукый актлар эзерләү

1. Муниципаль хокукый актларның проектларын жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарэ органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук жирлек карамагындагы мәсьәләләр буенча Ревизия комиссиясә кертә ала.

2. Минзәлә районы прокуроры, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә, Минзәлә муниципаль районының "Минзәлә шәһәре" муниципаль берәмлегенен жирле үзидарэ органнарына муниципаль норматив хокукый актлар проектларын, шулай ук муниципаль

норматив хокукый актларны үзгәртү, тулыландыру, юкка чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм рәвешә тиешенчә жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгы, муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

68 маддә. Жирлек Советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, устав белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләргә билгели торган карарлар, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карарлар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек Советының жирлек территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләргә билгели торган карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Жирлек Советының жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм юкка чыгаруны, чыгымнарны жирлек бюджеты акчаларыннан башкаруны күздә тоткан карарлары жирлек Советы каравына бары тик муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә карар проекты муниципаль район башкарма комитетына тапшырылган көннән алып утыз көн эчендә жирлек Советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарлары жирлек башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имзалана һәм әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка житкерелә.

69 маддә. Жирлек башлыгының хокукый актлары

Жирлек башлыгы законнарда, әлеге Уставта, жирлек Советы карарларында билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә жирлек уставы белән аның вәкаләтләренә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

70 маддә. Муниципаль норматив хокукый актларны халыкка житкерү һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе

1. Кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, гомәлгә куючысы жирлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр алар рәсми халыкка игълан ителгәннән соң үз көченә керә.

2. Муниципаль норматив хокукый актны, шул исәптән жирле үзидарә органнары арасында төзелгән Килешүне рәсми рәвештә халыкка житкерү булып алар:

1) Тулы текстны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында рәсми бастырып чыгару (<https://pravo.tatarstan.ru> ЭЛ массакуләм мәгълүмат чарасы буларак теркәлү турында ФС77-60244 номерлы таныклык бирелгән 17.12.2013 Элемтә, мәгълүмат технологияләре һәм массакуләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт (Роскомнадзор) яисә Минзәлә районының «Минзәлә " газетасында; массакуләм мәгълүмат чарасы буларак теркәлү турында ФС7-4760 номерлы таныклык бирелде 30.11.2007 массакуләм коммуникацияләр һәм мәдәни мирасны саклау өлкәсендәге законнарның үтәлешен күзәтчелек итү буенча федераль хезмәтнең Идел буе идарәсе);

2) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Минзәлә муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру <https://menzelinsk.tatarstan.ru/>.

3. Муниципаль норматив хокукий актлар, жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр, федераль закон белән таратылуы чикләнган бөлешмәләр булган муниципаль хокукий актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләрсеннән тыш, аларга кул куелган көннән алып 10 көн эчендә халыкка житкерелә.

4. Районның салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукий актлары Россия Федерациясә Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

5. Әлегә статьяның 1 пунктында күрсәтелмәгән муниципаль хокукий актлар, әгәр актың үзендә башкасы билгеләнмәгән булса, аларга имза салынган көннән үз көченә керә.

6. Муниципаль хокукий актларны, шул исәптән жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләргә халыкка житкерү (рәсми бастырып чыгарудан тыш) гамәлгә ашырыла торган вакытлы матбугат басмаларының, «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге тиешле сайтларның домен исемнәрен һәм аларны массакүләм мәгълүмат чаралары буларак теркәү турындагы бөлешмәләргә күрсәтеп, вакытлы матбугат басмаларының, челтәр басмаларының исемлегә хокукий жирлек башлыгы акты.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЕ

71 маддә. Жирлекнең икътисадый нигезе

Жирлекнең икътисадый нигезен жирлекнең муниципаль милкендәгә мөлкәт, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

72 маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «жирле үзидарә органнарының жирле үзидарә органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт Россия Федерациясендә үзидарәләр";

3) жирлек Советының норматив хокукий актлары нигезендә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфалары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләргә эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) федераль законнар белән жирле үзидарә органнарына бирелгән һәм жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен кирәкле мөлкәт, хәл итү хокукы;

5) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләргә нигезендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук 2003 елның 6 октябрендәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 11 өлешләргә нигезендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»ФЗ.

2. Жирлекнең әлегә уставның 1 өлешә таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракларда күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштереләргә (мөлкәтнең максатчан билгеләнеше үзгәрергә) йә читләштереләргә

тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

73 маддә. Жирлекнең муниципаль мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм жирлек жирле үзидарә органнарының алар нигезендә кабул ителә торган норматив хокукий актлары нигезендә жирлек исемненән муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль хужа булалар, алардан файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне федераль законнар нигезендә физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, читләштерергә, башка алыш-бирешләр башкарырга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәт реестрларын Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә алып баралар.

74 маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирлек муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, үзгәртеп оештыра һәм бетерә, Хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хал итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара жәмгыятьләр төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнән вәкаләтле органнары башкара.

2. Гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгелиләр, аларның уставларын раслыйлар, әлеге предприятиеләр һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазыйфага билгелиләр һәм вазыйфаларыннан азат итәләр, аларның эшчәнлегә турында әлеге Уставта каралган тәртиптә хисаплар тыңлыйлар

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемненән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия буенча жавап бирәләр һәм федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә аларның үтәлешен тәэмин итәләр.

75 маддә. Жирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан кERGән керемнәр жирлек бюджетына керә.

76 маддә. Жирлек жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирлек жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

77 маддә. Жирлек Бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты жирлек Советының муниципаль норматив хокукий акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга жибәрелә торган керемнәр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенен алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына яисә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтәлеше турында хисаплар тапшыралар.

78 маддә. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын төзү, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Жирлек бюджетын төзү, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты проекты, жирлек Советының жирлек бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәлеше турындагы еллык хисап, жирлек бюджеты үтәлеше барышы турында һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында кварталлык белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, әлегә Уставның 70 статьясындагы 4 өлеше нигезендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Жирлек бюджеты проекты өч елга - Чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлегә Устав нигезендә жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм вакытларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектының төзү:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниясенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләрне) билгеләүче нигезләмәләрендә;

Татарстан Республикасы Рәисенен Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

социаль-икътисадый үсеш фаразлары;

озак сроклы чорга бюджет фаразында (бюджет фаразы проектында, бюджет фаразына үзгәрешләр проектында);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында).

7. Жирлек бюджеты турындагы карарда, әгәр алар Россия Федерациясе Бюджет кодексының 31.07.1998 N 145-ФЗ нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукий актларда билгеләнмәгән булса, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

8. Жирлек бюджеты турындагы карар белән:

1) РФ Бюджет кодексының 160.1 маддәсендә каралган очракларда бюджет керемнәренен Баш администраторлары Исемлеге;

2) РФ Бюджет кодексының 160.2 маддәсендә каралган очракларда бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының Баш администраторлары Исемлеге;

3) бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемчәләре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча бүлү чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджетлар чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре, шулай ук тиешенчә РФ Бюджет Кодексында, ТР Бюджет Кодексында, жирлек Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча;

4) бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларынан тыш, чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

5) гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

6) Чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

7) план чорының икенче елына Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә раслана торган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнештәге Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясе бюджет системасының максатчан билгеләнештәге башка бюджетларынан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган);

8) Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;

9) муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан (Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан) соң килә торган елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелә ;

10) жирле бюджетның тиешенчә РФ Бюджет кодексы, ТР Бюджет кодексы, жирлек Советы карары белән билгеләнгән башка күрсәткечләре.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзәлә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

10. Жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарлар проекты белән бер үк вакытта:

1) жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

2) агымдагы финанс елының узган чорында тиешле территорияне социаль-икътисадый үстерүнең беренчел йомгаклары һәм агымдагы финанс елында тиешле территорияне социаль-икътисадый үстерүнең көтелә торган йомгаклары;

3) тиешле территориянең социаль-икътисадый үсеш фаразы;

4) Чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле территориянең берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары фаразы (керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы (профицита) йә расланган уртача сроклы финанс планы) ;

- 5) бюджет проектына аңлатма язуы;
- 6) бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплары;
- 7) Чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурычның югары чиге яисә муниципаль тышкы бурычның югары чиге;
- 8) агымдагы финанс елына бюджетның көтелә торган үтәлешен бәяләү;
- 9) жирлек Советы, суд системасы органнары, тышкы муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыктар килеп чыккан очракта бирелә торган элге органнарның бюджет сметалары проектлары;
- 10) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәре чыганаclarы реестрлары;
- 11) башка документлар һәм материаллар.
11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә муниципаль районның Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.
12. Муниципаль район башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проектын агымдагы елның 15 ноябринан дә сонга калмыйча жирлек Советы каравына кертә.
13. Жирлек Советының муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән жирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә раслауны күздә тотарга тиеш.
14. Жирлек бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабринә кадәр гамәлдә була.
- Жирлек бюджеты турындагы карар ана имза салынганнан соң ун көннән дә сонга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш.
15. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслы булуын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, кытлык күләме, муниципаль бурычның күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәмин итәләр.
16. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.
17. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.
18. Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга жирлек бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактардан тыш, рөхсәт ителми.
19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

79 маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтияжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр жирле бюджет акчалары исәбеннән сатып алына.

80 маддә. Жирлек гражданның үзара салым акчалары

1. Гражданның үзара салым акчалары дигәндә гражданның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр түләүләргә аңлашыла. Гражданның үзара салымы тәртибдә түләүләр күләме абсолют зурлыкта жирлекнең (торак пунктның (аның территориясенә) жирлек составына керүче өлеш) барлык халык өчен дә бертигез итеп билгеләнә, моңа гражданның саны жирлек халыкның (торак пунктның (яки аның территориясенә) жирлек составына керүче гомуми санының 30 процентыннан артыграк була алмаган һәм алар өчен түләүләр күләме киметелгән мөмкин булган аерым категорияләргә керми.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләргә кергән һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда, ә 4.1, 4.3 пунктларында каралган очракларда хәл ителә. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешендә, гражданның жыенында.

81 маддә. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан һәм башкача тээмин итү

1. "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тээмин итү чыганагы булып инициатив проектларны гамәлгә ашыруга жирле бюджет турында карар белән каралган, шул исәптән инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара түләүләр күләмнән исәпкә алып формалаштырыла торган бюджет ассигнованиеләргә тора. Татарстан Республикасы бюджетыннан жирлекнең тиешле чыгым йөкләмәләргә финанс белән тээмин итү максатларында бирелгән трансфертлар.

2. Инициатив түләүләр дигәндә гражданның, шәхси эшмәкәрләргән һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә оешкан юридик затларның ирекле нигездә түләнгән торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә конкрет инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларында жирле бюджетка күчәргән торган акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләр аларны жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләргән калган өлеш барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиеш.

Инициатив түләүләр суммаларын жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле суммаларны исәпләү һәм кире кайтару тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру кызыксынган затларның ирекле мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашуы рәвешендә дә тээмин ителгән мөмкин.

82 маддә. Жирлекнең муниципаль бурычлары (муниципаль бурычы)

1. Жирлек жирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләргән каплау максатларында федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль эчке бурычларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Жирлек исемнән муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль районның Башкарма комитетына карый.

3. Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджетының калган акчалары агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турындагы карар белән жирлек бюджеты кытлыгын

финанслаунын күрсәтелгән чыганагы буларак каралган акчалар күләмнән артыграк күләмдә кассадагы өзеклекләрне каплауга юнәлдерелгә мөмкин.

83 маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше

1. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарынның ведомствога буйсынуы нигезендә үтәлә.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше жирлекнең жыелма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

84 маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык була.

2. Жирлекнең бюджет хисабы муниципаль районның Башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланыйрга тиеш.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап ул жирлек Советына тапшырылганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, аңа бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабына тышкы тикшерү һәм жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү керә.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә жирлек Ревизия комиссиясе яисә жирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль район башкарма комитеты аңа бәяләмә эзерләү өчен агымдагы финанс елының 1 апреленнән да соңга калмыйча жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабына тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә 1 айдан да артмаган срокта башкарыла.

6. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан жирлек Советына тапшырыла һәм бер үк вакытта муниципаль районның Башкарма комитетына жиберелә.

7. Жирле бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап жирлек Советына бу елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет үтәлешенә һәм бюджет хисабына анализ ясалган аңлатма язуы һәм муниципаль биремнең үтәлеше һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижеләре турында белешмәләр, бюджет үтәлеше турында карар проекты, тиешле бюджет үтәлеше турында башка бюджет хисабы һәм тиешле берләштерелгән бюджет үтәлеше турында бюджет хисабы тапшырыла., Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар.

8. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижеләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау йә кире кагу турында Карар кабул итә.

Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул белешмәләрнең дөрөс булмаган яисә тулы булмаган чагылышы фактларын бетерү һәм кабат тапшыру өчен 1 айдан да артмаган вакытка кире кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, бюджет керемнәренен, чыгымнарының һәм бюджет кытлыгының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турындагы хисап раслана.

Хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;
- тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- бюджетлар чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;

Бюджет үтәлеше турындагы карар белән шулай ук бюджет үтәлеше турындагы карар өчен билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

85 маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган хокукий актларның, физик затларга Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларынан башка түрләр буенча гавами норматив йөкләмәләрен һәм йөкләмәләрен билгели торган хокукий актларның нигезләмәләрен үтәүне, шулай ук муниципаль контрактларның, бюджеттан акчалар бирү турындагы шартнамәләрен (киләшүләрен) шартларын үтәүне тәмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм киләчәккә бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле жирлекнен (алга таба - тышкы муниципаль финанс контроле органнары) контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле Минзәлә муниципаль районы Финанс-бюджет палатасының (алга таба - Эчке муниципаль финанс контроле органнары) контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдан контроль Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алга таба контроль Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының үтәлеше нәтижәләре буенча аларның үтәлешенә законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

XIII БҮЛЕК. ЖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

86 маддә. Жирлек Уставы проектының эерләү, әлегә Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы карары проекты жирлек Советына жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, муниципаль район Башкарма комитеты житекчесе, территорияль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектының эерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты район Уставын кабул итү, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча жирлек торақ пункты территориясендә махсус мәгълүмат стендларында яисә әлегә Уставның 70 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән башка ысуллар белән рәсми бастырып чыгарылырга һәм халыкка житекерелергә, бер үк вакытта билгеләнгән уставны бастырып чыгарылырга (халыкка житекерелергә) тиеш. жирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкдимнәренә исәпкә алу тәртибе, күрсәтелгән муниципаль хокукий акт проектына, шулай ук гражданның аның буенча фикер алышуда катнашу тәртибенә. Жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

турында муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек уставына әлеге уставны шушы норматив хокукий актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта, гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми. актлар белән.

4. Әлеге уставны шушы норматив хокукий актларга туры китерү максатларында жирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә жирлек уставы, жирлек Советы карары проекты буенча аларны жирлек Советы ытырышында карау алдыннан гавами тыңлаулар үткәрелә.

87 маддә. Жирлек уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты карау жирлек Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укылышта жирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты беренче укылышта кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект жирлек башлыгы тарафыннан төзәтмәләр кертү өчен жирлек Советы депутатларына, хокук чыгару инициативасы хокукына ия башка субъектларга жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советының Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике күпчелек тавыш белән кабул ителә.

4. Жирлек Советы карары белән жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр;

5. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актта жирлек Уставын яңа редакциядә баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган жирлек уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актлар жирлекнең яңа Уставы үз көченә керткән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

88 маддә. Жирлек Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарның үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары, алар кабул ителгәннән соң, жирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве өчен теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органына жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары әлеге уставның 70 статьясы нигезендә дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка житкерелгәннән) соң үз көченә керә. Жирлек башлыгы жирлекнең теркәлгән уставын, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акты муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан жирлек уставы турында белешмәләргә, жирлек уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукий акты Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына кертү турында хәбәрнамә керткән көннән алып жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш, «муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында» 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган.

3. Әлеге Уставка кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешүне (жирлек уставын федераль законнарга туры китерү очрактарыннан, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртү очрактарыннан тыш) үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр жирлек Советының вәкаләтләр чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә. әлеге уставка

күрсәтелгән үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне кертү турында муниципаль хокукий акт кабул иткән кешенең.

4. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукий акт белән кертелә, ул Рәсмиләштерелергә Мөмкин:

1) жирлек башлыгы имзалаган жирлек Советы карары белән;

2) жирлек Советы кабул иткән һәм жирлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукий акт белән. Бу очракта әлеге хокукий актта жирлек Советының аны кабул итү турындагы карарына реквизитлар куела. Уставка кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турында жирлек Советының мондый карарына күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) нормаларны кертү рөхсәт ителми.

5. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актта уставны яңа редакциядә баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта яңа Устав кабул ителә, ә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында элек гамәлдә булган Устав һәм муниципаль хокукий актлар яңа Устав үз көченә керткән көннән үз көчен югалткан дип таныла.